

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR IMHALLEF
DR FRANCESCO DEPASQUALE
LL.D. LL.M. (IMLI)**

**Seduta ta' nhar il-Hamis
Sittax (16) ta' Frar 2023**

Rikors Numru 274/2020 FDP

Fl-ismijiet

**Michelle Vella et (K.I.297268M)
Stephen Anthony Camilleri (K.I. 0151782M)**

Vs

**Philip Camilleri (K.I.319546M)
Peter Paul Camilleri (Passaport Ingliz Nru 104717406)
Maria Pisani (KI 0001520A)**

Il-Qorti:-

1. Rat ir-rikors datat 7 ta' Mejju 2020, li permezz tieghu r-rikorrenti talbu s-segwenti:

1. Illi rikorrenti huma ulied il-mejjet Anthony Camilleri, bin il-mejjet Francis Xavier u Olga Camilleri u huma ukoll neputijiet tal-intimati ;

2. Illi permezz ta' Testament Unica Charta ippublikat fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar fis-6 ta' Awwissu 2001, il-konjuġi Francis Xavier u Olga Camilleri, wara li ħallew lil xulxin b'legat id-dritt ta' użufrutt ġenerali tal-assi kollha tagħhom, innominaw bħala werrieta universali tagħhom lill-erba'

uliedhom Philip Camilleri, Anthony Camilleri, Peter Paul Camilleri, u Maria miżżewġa Pisani (Dok. MC1);

3. Illi fit-30 ta' Novembru 2012 miet Anthony Camilleri, iben it-Testaturi Francis Xavier u Olga konjuġi Camilleri u halla warajh lill-uliedu Michelle u Stephen, ir-rikorrenti odjerni;

4. Illi fit-3 ta' April 2013, fit xhur biss wara l-mewt ta' binha Anthony, mietet Olga Camilleri, it-testatrici fit-testment su riferit u sussegwentement giet ippublikata l-Causa Mortis fl-atti tan-Nutar Dr Pierre Cassar fit-3 ta' Ottubru 2013. Fuq dan l-att deher l-istess żewġha Francis Xavier, debitament rappreżentat minn uliedu, deher ukoll fuq dan l-att in-neputijiet tiegħu u tad-decujus martu Olga, r-rikorrenti Stephen u Michelle aħwa Camilleri, ilkoll deher bħala l-werrieta, bl-aħwa Stephen u Michelle jidhru in sustituzzjoni ta' missierhom Anthony Camilleri (Dok.MC2);

5. Illi t-testatur Francis Xavier sive Saverio Camilleri miet fit-8 ta' Marzu 2019, ċirka sitt snin wara l-mewt ta' martu Olga, u matul dan il-perjodu, l-istess Francis Xavier kellu relazzjoni eċċellenti man-neputijiet tiegħu, r-rikorrenti odjerni, u qatt ma kien hemm problemi bejniethom. Ma kien hemm qatt problemi lanqas bejnhom u bejn iz-zijiet tagħhom, il-mewt ta' missierhom inanzitemp kien dejjem wegħha għalihom kollha, n-nanniet, iz-zijiet u naturalment tagħhom u ta' ommhom;

6. Illi wara l-mewt tal-istess Francis Xavier sive Saverio Camilleri, l-intimati ingħataw parir li huma biss wirtu lill missierhom, in-nannu tar-rikorrenti u dan minhabba l-mod kif kien redatt il-klawsola numru ħamsa (5) tat-testment unica carta su riferita u eżebita markata Dok MC1. Din il-klawsola tistipula Without prejudice to the foregoing articles the testators nominate and appoint as the sole and universal heirs of all their property, present and future, moveable and immovable, in Malta or abroad, their four children namely : Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri, in equal parts between them, with the right of accretion and with the substitution of their respective spouse and children;

7. Illi dan fisser li l-mod kif redatt l-istess klawsola jeskludi lir-rikorrenti milli jirtu per stirpes sehem missierhom;

8. Illi din l-interpretazzjoni giet sostenuta minkejja li fil-Causa Mortis fil-każ tal-wirt tat-testatrici Olga Camilleri, il-komparenti, inkluż l-intimati u anke t-testatur Francis Xavier sive Saverio Camilleri, ilkoll qablu u rrikonoxxew li l-istess rikorrenti Stephen u Michelle aħwa Camilleri, huma l-werrieta bis-sostituzzjoni ta' missierhom Anthony Camilleri;

9. Illi l-intenzjoni tat-testaturi Francis Xavier Camilleri u Olga Camilleri ma kienet qatt li jhallu 'l barra lil ulied binhom Anthony Camilleri, li miet

qabilhom, kif jidher ċar mir-relazzjoni li huma dejjem kellhom kemm ma' binhom Anthony Camilleri, u kif ukoll ma' uliedu r-rikorrenti Stephen Anthony u Michelle aħwa Camilleri, u di piu kif ikkonfermat mill-fatt li l-istess testatur Francis Xavier Camilleri kien wiehed mid-dikjaranti fil-Causa Mortis tat-3 ta' Ottubru 2013, permezz ta' liema, ir-rikorrenti Stephen Anthony u Michelle aħwa Camilleri ġew rikonoxxuti bħala werrieta bis-sostituzzjoni ta' misserhom u dawn ftit fost diversi sinjali oħra li tagħhom ser jingabu l-provi waqt l-andament tal-kawża;

10. Illi għalhekk jidher ċar li l-istess testatur Francis Xavier Camilleri, interpreta t-Testament Unica Charta tiegħu stess fis-sens li r-rikorrenti għandhom jistitwixxu lil missierhom Anthony Camilleri u għalhekk is-sekwenza tal-kliem “with the right of accretion and with the substitution of their respective spouse and children” fit-testament Unica Charta, tiegħu u ta' martu ppublikat minn Nutar Herbert Cassar fis-6 ta' Awwissu 2001 (DOK MC1) kien żball tan-Nutar u ma jirriflettix ir-rieda tat-Testaturi, kif jirriżultaw żbalji oħra fit-testament ukoll fl-istess artikolu fejn flok il-kelma ‘their’ in-Nutar jikteb ‘the’ ;

11. Illi ma jista' jkun hemm l-ebda dubju li t-testaturi konjuġi Camilleri ma riedux bl-ebda mod jaqtgħu l-barra xi neputijiet mill-wirt tagħhom u li hija biss żball ta' kif ġie redatt it-testament, żball ta' sekwenza ta' kif tpoġġew il-kliem u mhux l-intenzjoni tal-istess testaturi ;

12. Illi l-intimati iffirmaw Causa Mortis publikat fl-atti tan-Nutar Dr Vanessa Grech fis-6 ta' Settembru 2019 (MC3), fejn l-intimati Philip Camilleri, Peter Paul Camilleri, u Maria Pisani, iddikjaraw li in forza tat-testament tas-6 ta' Awwissu 2001, peress li iben it-testatur u missier ir-rikorrenti miet qabel l-istess testatur, skont id-dritt tal-akkrexximent stipulat fl-imsemmi testament, l-uniċi eredi huma l-intimati u konsegwentement ir-rikorrenti ġew esklużi għal kollox mill-wirt;

13. Illi l-kawża mortis saret minn wara dar ir-rikorrenti u għalhekk sussegwentement fis-sebġha (7) ta' Jannar 2020 huma iffirmaw causa mortis ukoll ippublikata fl-atti tan-Nutar Marilena Cristina fejn ddikjaraw għal kull buon fini li huma eredi ukoll tad-decujus Francis Xavier Camilleri (MC 4);

14. Illi reċentement saru jafu li l-intimati ġja żbankaw il-flus li kellu depożitat id-decujus mill-Bank of Valletta plc (MC5).

Għaldaqstant, għar-raġunijiet suesposti, ir-rikorrenti umilment jitolbu li din l-Onorabbli Qorti jogħgobha:

1. Tiddikjara u tiddeciedi li l-kliem “with the right of accretion and with the substitution of their respective spouse and children” fil-ħames klawsola tat-

testment Unica Charta tat-testaturi Francis Xavier Camilleri, u Olga Camilleri nee Mifsud, ippublikat fl-atti Nutar Herbert Cassar fis-6 ta' Awwissu 2001 ma jirriflettiex l-intenzjoni tad-decujus, u tniżżlu fis-sekwenza żbajlata b'tali mod li l-ewwel kellha titniżżel is-sostituzzjoni u mbagħad l-akkrexximent.

2. Konsegwentement tiddikjara u tiddeċiedi li r-rikorrenti huma l-werrieta universali bis-sostituzzjoni ta' missierhom il-mejjet Anthony Camilleri, tal-wirt ta' Francis Xavier Camilleri.

3. Konsegwentement tordna l-korrezzjoni ippublikat fl-atti Nutar Herbert Cassar fis-6 ta' Awwissu 2001 fis-sens li l-klawsola numru ħamsa (5) tigi taqra Without prejudice to the foregoing articles the testators nominate and appoint as the sole and universal heirs of all their property, present and future, moveable and immovable, in Malta or abroad, their four children namely : Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri, in equal parts between them, with the substitution of their respective spouse and children, and with the right of accretion.

Bl-ispejjeż, inkluż l-ispejjes ta' sekwestru u tal-mandat ta' Inibizzjoni ppreżentati kontestwalment ma' dan l-att, kontra l-intimati, li minn issa huma ngunti għas-subizzjoni.

2. Rat illi fit-23 ta' Ġunju 2020 l-intimati irrispondew għal dak mitlub billi qajmu is-segwenti difiżi:

1. Illi huma jopponu t-talbiet imressqa mill-atturi u dan peress li ma kien hemm l-ebda sekwenza żbaljata ta' kliem imniżżla fit-testment datat 6 ta' Awwissu, 2001 fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar u li dak miktub f'dak it-testment kien jirrifletti l-intenzjoni tat-testaturi Francis Xavier u Olga konjuġi Camilleri.

2. Illi dak li effettivament qegħdin jippruvaw jagħmlu l-atturi huwa li jbiddu dak miktub fuq it-testment datat 6 ta' Awwissu, 2001 u u r-rieda tat-testaturi fuq dak it-testment, haġa li ma hijiex konsentita mill-liġi galadarba l-intenzjoni tat-testaturi kienet ċara.

3. Illi għalhekk, galadarba missierhom Anthony Camilleri gie nieqes qabel ommu Olga u missieru Francis Xavier, l-atturi, li huma ulied Anthony, qatt ma setgħu jirtu lin-nannu tagħhom Francis Xavier Camilleri u wisq anqas lin-nanna tagħhom Olga Camilleri. Dwar din tal-aħħar, il-konvenuti qegħdin kontestwalment ma din ir-risposta magħlufa tagħhom iresqu l-kontro-talba relattiva.

4. *Konsegwentement, il-konvenuti qegħdin jopponu għat-talbiet tal-atturi u jitolbu lill-Onorabbli Qorti sabiex tiċhad it-talbiet bl-ispejjeż kollha kontra l-atturi.*

5. *Salv risposti ulterjuri.*

3. Rat illi fit-23 ta' Ġunju 2020, l-intimati pprezentaw kontro-talba fejn talbu is-segwent:

1. *Illi l-konvenuti huma ulied id-defunti Francis Xavier u Olga konjuġi Camilleri li ġew nieqsa fit-8 ta' Marzu, 2019 u fit-3 ta' April, 2013 rispettivament;*

2. *Illi missier l-atturi Anthony, li jiġi hu l-konvenuti u iben id-defunti Francis Xavier u Olga konjuġi Camilleri ġie nieqes fit-30 ta' Novembru, 2012;*

3. *Illi d-defunti konjuġi Camilleri kienu għamli żewġ testmenti, wiehed fit-2 ta' Frar, 1985 fl-atti tan-Nutar George Cassar u ieħor datat 6 ta' Awwissu, 2001 fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar. Illi huwa l-aħħar testament u ċioe dak tas-6 ta' Awwissu, 2001 li jirregola l-wirt tad-defunti konjuġi Camilleri.*

4. *Illi f'dawn iż-żewġ testmenti, hawn appena msemmija, id-defunti konjuġi Camilleri kienu ddikjaraw hekk għar-rigward tal-eredi universali tagħhom:*

Testment datat 2 ta' Frar, 1985

“THE FOURTH ARTICLE:

Without prejudice to the foregoing articles the testators nominate and appoint as the sole and universal heirs of all their property, present and future, movable and immovable, in Malta or abroad, their four children namely Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri, in equal parts between them, and with the substitution of their respective children”.

U

Testment datat 6 ta' Awwissu, 2001

“THE FIFTH ARTICLE

Without prejudice to the foregoing articles the testators nominate as the sole and universal heirs of all their property, present and future, movable and immovable, in Malta or abroad, their four children namely: Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri, in equal parts between them, with the right of accretion and with the substitution of their respective spouse and children”.

5. Illi għalhekk, filwaqt li fl-ewwel testment tagħhom id-defunti konjuġi Camilleri, u ċioe dak tal-1985 riedu li jirtuhom l-erba' (4) uliedhom u fin-nuqqas ta' xi wieħed minnhom, minn ulied uliedhom, fit-testment tal-2001, li huwa dak validu u vigenti skont il-liġi, d-defunti konjuġi Camilleri riedu li jirtuhom l-erba' (4) uliedhom u fin-nuqqas ta' xi wieħed minnhom, ikun hemm l-akkrexximent bejniethom u bid-dritt tas-sostituzzjoni ta' żewġhom jew marthom u uliedhom.

6. Illi għalhekk, in vista tal-aħħar testment tad-defunti konjuġi Camilleri, dak tal-2001, meta gie nieqes missier l-atturi u hu l-konvenuti, Anthony, ulied dan ta' l-aħħar ma setgħu qatt ikunu eredi tad-defunta Olga Camilleri, jew ta' żewġha Francis Xavier Camilleri, kif qegħdin jippretendu fil-kawża tagħhom, skont l-intenzjoni u r-rieda tad-defunti konjuġi Camilleri, l-għaliex dak li kien jispetta lill-missier l-atturi Anthony mill-wirt tal-ġenituri tiegħu Francis Xavier u Olga konjuġi Camilleri, galadarba dan gie nieqes qabel il-ġenituri tiegħu, għadda fuq ir-rimamenti tlett ulied ħajjin tad-defunti konjuġi Camilleri. It-tlett ulied ħajjin tad-defunti konjuġi Camilleri huma l-konvenuti odjerni.

7. Illi għalhekk, l-atturi ma jistgħux u ma setgħux jiddikjaraw u jippretendu li huma l-eredi tad-defunta Olga Camilleri – ċioe n-nanna tagħhom u omm missierhom id-defunt Anthony – hekk kif għamlu fid-dikjarazzjoni causa mortis datata 3 ta' Ottubru, 2013 fl-atti tan-Nutar Pierre Cassar.

8. Illi għalkemm il-konvenuti kienu dehru fuq l-imsemmija causa mortis datata 3 ta' Ottubru, 2013 u għalkemm il-konvenut Philip Camilleri kien deher ukoll għan-nom ta' missieru Francis Xavier Camilleri, huwa kien mexa fuq il-parir tan-Nutar li kien irrediga l-imsemmija causa mortis u ċioe n-Nutar Pierre Cassar u qatt ma kien qajjem dan il-fatt li tqajjem reċentement – u ċioe li l-atturi ma humiex l-eredi tad-defunti konjuġi Camilleri – meta saru r-riċerki testamentarji wara li kien gie nieqes l-istess Francis Xavier Camilleri u hu u ħutu ħadu parir dwar it-testment tal-ġenituri tagħhom, id-defunti konjuġi Camilleri, tal-2001.

9. Illi għalhekk, l-atturi odjerni, in vista ta' dak li riedu u xtaqu d-defunti konjuġi Camilleri fit-testment tagħhom tal-2001 ma jistgħux jitqiesu u ma humiex l-eredi tad-defunta Olga Camilleri.

10. Illi minkejja dan il-fatt, l-atturi xorta waħda baqgħu jippersistu fl-aġir tagħhom u minkejja li ġew avżati li huma ma humiex l-eredi tad-defunta Olga Camilleri skont it-testment magħmul fl-2001, huma baqgħu jippretendu li huma l-eredi tagħha. Apparti dan, kif diġa ngħad, l-atturi qegħdin jitolbu lill-Onorabbli Qorti sabiex hekk tiddikjarahom bħala eredi ukoll tad-defunt Francis Xavier Camilleri, talba li huma għamlu fil-kawża prinċipali. Illi l-konvenuti odjerni ma humiex jaqblu ma din l-interpretazzjoni tagħhom l-għaliex tali interpretazzjoni ma hijiex skont l-aħħar volonta u r-rieda tat-

testaturi, id-defunti, konjuġi Camilleri minnhom magħmula fit-testment datat 6 ta' Awwissu, 2001 fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar.

11. Illi l-konvenuti qegħdin jipprevalixxu ruħhom bil-kawża prinċipali sabiex jintavolaw din il-kontro-talba;

12. Illi l-konvenut jaq b'dawn il-fatti personalment;

Jgħidu għalhekk l-atturi rikonvenzjonati għaliex ma għandiex l-Onorabbli Qorti, previa kull ordni u dikjarazzjoni neċessarja, u mogħtija l-provvedimenti kollha opportuni jew meħtieġa fiċ-ċirkostanzi ma għandiex:-

1. TIDDIKJARA u TIDDEĊIEDI li l-atturi Stephen Anthony Camilleri u Michelle miżżewġa Vella ma humiex l-eredi tad-defunta Olga Camilleri.

2. TIDDIKJARA u TIDDEĊIEDI li dak kollu li l-imsemmija atturi Stephen Anthony Camilleri u Michelle miżżewġa Vella ħadu indebitament mill-wirt ta' Olga Camilleri għandu jiġi restitwit lura minnhom lill-konvenuti odjerni li huma l-werrieta ta' ommhom, id-defunta Olga Camilleri.

3. TIKKUNDANNA lill-atturi sabiex jirrestitwixxu lill-konvenuti dak kollu li l-istess atturi Stephen Anthony Camilleri u Michelle miżżewġa Vella ħadu indebitament mill-wirt tad-defunta Olga Camilleri f'terminu qasir u perentorju li għandu jiġi prefiss mill-Onorabbli Qorti.

4. TORDNA li titħassar, id-dikjarazzjoni magħmula mill-atturi fuq id-dikjarazzjoni causa mortis datata 3 ta' Ottubru, 2013 fl-atti tan-Nutar Pierre Cassar u għal dan il-għan, wara li TISTABILIXXI data, lok u hin għal tali pubblikazzjoni, TAHTAR Nutar sabiex jagħmel tali att, u TAHTAR kuraturi deputati sabiex jidhru għal assenti fuq tali att, jekk ikun il-każ.

Bl-ispejjeż kollha, kontra l-atturi li minn issa huma ngunti għas-subizzjoni.

4. Rat illi fis-6 ta' Awwissu ir-rikorrenti rikonvenzjonati irrispondew għal dak mitlub fil-kontro-talba billi:

1. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost it-talbiet għandhom jiġu miċħuda fil-fatt, fi dritt, u bl-ispejjeż, u dan għas-segwenti raġunijiet;

2. Illi preliminarjament il-kontro-talba hija irrita u nulla, in kwantu filwaqt li l-kawża odjerna tittratta l-wirt ta' Francis Xavier Camilleri, ir-rikonvenzjonanti qed jagħmlu talba għar-restituzzjoni tal-wirt ta' persuna oħra, Olga Camilleri, u għalhekk ma tissodisfax ir-rekwiżiti tal-artikolu 396 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

3. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost jiġi rrilevat li r-rikonvenzjonanti aċċettaw il-wirt tad-defunta Olga Camilleri kif inhu, li mietet fit-3 ta' April

2013, u dan wara li giet ippubblikata l-Causa Mortis fl-atti tan-Nutar Pierre Cassar fit-3 ta' Ottubru 2013, wara li saret diviżjoni volontarja tal-imsemmi wirt, u għaldaqstant għadarba aċċettaw din id-diviżjoni volontarjament ma jistgħux issa jmorru lura minn din id-deċiżjoni tagħhom;

4. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost għall-pubblikazzjoni tal-imsemmija Causa Mortis tat-3 ta' Ottubru 2013, fl-atti tan-Nutar Pierre Cassar, dehru r-rikonvenzjonanti, ir-rikonvenzjonati, kif ukoll Francis Xavier Camilleri, ir-raġel tad-defunta, li flimkien mal-istess martu Olga ppubblika t-Testment Unica Charta datat 6 ta' Awwissu 2001, fejn ilkoll qablu li r-rikonvenzjonati għandhom jirtu in sostituzzjoni ta' missierhom Anthony Camilleri u fis-16 ta' Frar 2019 ir-rikonvenzjonati dehru wkoll bħala vendituri fuq kuntratt ta' bejgħ ta' proprjetà li huma wirtu in sostituzzjoni ta' missierhom Anthony Camilleri.

5. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost id-defunta Olga Camilleri, bħar-raġel tagħha Francis Xavier Camilleri, kellha relazzjoni eċċellenti ma' binha Anthony Camilleri u man-neputijiet tagħha r-rikonvenzjonati, qatt ma kien hemm diżgwid jew problemi bejniethom, lanqas wara l-mewt ta' binha Anthony Camilleri, u ma kienx hemm l-iċken ombra ta' dubju li wlied Anthony Camilleri kienu ser jidhlu fiż-żarbun tiegħu in kwantu wirt, tant li sussegwentement, l-istess rikonvenzjonanti, iffirmaw il-Causa Mortis u qasmu l-wirt bejniethom kif għadu sal-lum;

6. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost dak li qed jintalab effettivament jammonta għal diżeridazzjoni, haġa li d-defunta Olga Camilleri żgur qatt ma kkontemplat u ma kien hemm l-ebda dikjarazzjoni jew bażi legali għal dan;

7. Illi din żgur qatt ma kienet l-intenzjoni tad-defunta Olga Camilleri kif ser jiġi ppruvat faċilment waqt il-kors tal-ġbir tal-provi. Dak li seħħ, seħħ biss frott ta' lapsus legali da parti ta min irredieġa l-imsemmi testment;

8. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, permezz tat-talbiet tagħhom, ir-rikonvenzjonanti mhux qed jitolbu sempliċiment tibdil fid-diviżjoni tal-wirt, imma li r-rikonvenzjonati jiġu mnehhija mill-wirt li għadda fil-pussess tagħhom, u li jiġi ddikjarat minn din l-Onorabbli Qorti li huma mhumieq werrieta tad-defunta Olga Camilleri. Dawn it-talbiet jammontaw għal attakk tal-aċċettazzjoni tagħhom stess tal-imsemmi wirt kif inhu sal-lum, u dan mingħajr ma jagħtu raġuni valida kif titlob il-liġi;

9. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Provi:

5. Rat l-affidavit ta' **Michelle Vella** ipprezentat fid-19 ta' Awissu 2020 (fol 118).

6. Rat il-kuntratt ta' bejgħ ta' 4/35 ishma tal-ħanut 538, Triq il-Kbira, Santa Venera (Dok MC 6) ipprezentat minn Michelle Vella (fol 122).
7. Rat l-affidavit ta' **Stephen Camilleri** ipprezentat fid-19 ta' Awissu 2020 (fol 128).
8. Rat l-affidavit ta' **Rose Marie Camilleri** ipprezentat fid-19 ta' Awissu 2020 (fol 132).
9. Rat l-affidavit ta' **Elda Camenzuli** ipprezentat 19 ta' Awissu 2020 (fol 134).
10. Rat l-affidavit ta' **Guza Zammit** ipprezentat fid-19 ta' Awissu 2020 (fol 136).
11. Rat l-affidavit tal-**Perit Joseph Cassar** ipprezentat fl-1 ta' Settembru 2020 flimkien ma' Property Valuation report anness mal-affidavit (fol 138).
12. Semgħet ix-xhieda ta' **Joanna Bartolo**, rappreżentanta tal-Bank of Valletta plc, mogħtija fil-25 ta' Frar 2021 (fol 156).
13. Rat id-dokumenti ipprezentati fix-xhieda Dok JB1, JB2 (fol 161).
14. Semgħet ix-xhieda permezz ta' video conferencing ta' **Peter Paul Camilleri** datata 25 ta' Frar 2021 (fol 166).
15. Rat l-affidavit ulterjuri ta' Michelle Vella ipprezentat fit-18 ta' Marzu 2021 (fol 198) u d-dokumenti annessi mal-istess xhieda (fol 199).
16. Semgħet ix-xhieda tad-29 ta' April 2021 ta' video conferencing tan-**Nutar Herbert Cassar** (fol 210).
17. Rat in-nota tar-rikorrenti ipprezentata fis-16 ta' Ġunju 2021, li permezz tagħha iddikjaraw li m'għandhomx aktar provi x'iressqu u ddikjaraw li qed jagħlqu l-istadju tal-provi tagħhom relatat mat-talbiet tagħhom u irriservaw biss li jressqu provi dwar il-kontro-talba imressqa mill-intimati (fol 222).
18. Semgħet ix-xhieda tan-Nutar Herbert Cassar, in kontro eżami, mogħtija fis-17 ta' Novembru 2021 (fol 226), u rat id-dokumentazzjoni minnu esebita.
19. Semgħet ix-xhieda tan-**Nutar Vanessa Grech** mogħtija fis-17 ta' Novembru 2021 (fol 229).
20. Rat l-affidavit ta' **Maria Pisani** ipprezentat fil-15 ta' Frar 2022 (fol 237).
21. Rat l-affidavit ta' linja ta' **Philip Camilleri** ipprezentat fil-15 ta' Frar 2022 (fol 244).
22. Rat l-affidavit ta' tlett linji ta' **Peter Paul Camilleri** ipprezentat fil-15 ta' Frar 2022 (fol 245).
23. Semgħet ix-xhieda tan-Nutar Herbert Cassar fit-12 ta' Mejju 2022 li kkonferma li kien hemm digà neputijiet imwiilda qabel l-1985 (fol 249).

24. Semgħet ix-xhieda ta' Philip Camilleri mogħtija fit-12 ta' Mejju 2022 dwar il-kontrollalba (fol 259).
25. Rat li fit-20 ta' Ġunju 2022 il-partijiet qablu li ma kienx hemm aktar provi u il-kawża tħalliet għas-sottomissjonijiet finali wara li ingħalqu l-provi tal-partijiet.
26. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti Michelle Vella et ipprezentata fit-30 ta' Ġunju 2022 (fol 261).
27. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenuti fl-1 ta' Novembru 2022 (fol 275).

Fatti tal-każ

28. Jirriżulta li r-rikorrenti huma ulied id-defunt Anthony Camilleri, hu l-intimati, li kien l-iben Francis Xavier u Olga Camilleri, li kienu n-nanniet, fejn għalhekk ir-rikorrenti huma neputijiet tal-intimati.
29. Jirriżulta li Francis Xavier u Olga Camilleri kienu għamlu testment *unica charta* fis-6 ta' Awissu 2001, fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar Dok MC1 fol 6 fejn innominaw bħala werrieta universali tagħhom lil '*Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri*'.
30. Jirriżulta li fit-30 ta' Novembru 2012, miet missier ir-rikorrenti u hu l-intimati, ossija Anthony Camilleri.
31. Jirriżulta illi ftit xhur wara, mietet Olga Camilleri, ossija omm l-intimati u nanna tar-rikorrenti, fit-3 ta' April 2013.
32. Jirriżulta li meta saret id-dikjarazzjoni *causa mortis* ta' Olga Camilleri fit-3 ta' Ottubru 2013 gie dikjarat min-Nutar li ippublika l-att li: “*c) hija innominat bħala werrieta universali tagħha lill-erba' uliedha cioè` Philip, Anthony, Peter Paul u Maria mart Francis Xavier Pisani f'sehem ugwali bejniethom u bl-akkrexximent bejniethom u bis-sostituzzjoni ta' uliedhom u d) illi binha Anthony Camilleri miet qabilha fit-tletin ta' Novembru tas-sena elfejn u tmax (30/11/2012) għalhekk wirtuha ż-żewġ uliedu, cioè` Stephen, Anthony u Michelle.*”
33. Jirriżulta li eventwalment, fit-8 ta' Marzu 2019, miet Xavier Camilleri, missier l-intimati u nannu tar-rikorrent.
34. Jirriżulta li meta kienet ser issir id-dikjarazzjoni *causa mortis* ta' Francis Xavier Camilleri, l-intimati marru għand in-Nutar Vanessa Grech u ġew infurmati li kif kien redatt it-testment *unica charta* min-Nutar Herbert Cassar, u abbażi tal-artikolu 5 tat-testment tas-6 ta' Awissu 2001, ulied fuhom Anthony Camilleri ma setgħux jitqiesu werrieta ta' Francis Xavier Camilleri

Ikkunsidrat

35. Jirriżulta, mill-premessi u mill-provi prodotti, illi r-rikorrenti qegħdin, permezz tal-azzjoni prezenti, jitolbu li l-kliem ‘with the right of accretion and with the substitution of their respective spouse and children’ fil-ħames klawnsola tat-testment *unica charta* tat-testaturi Francis Xavier Camilleri u Olga Camilleri fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar fis-6 ta’ Awissu 2001 ma jirriflettux l-intenzjoni tad-decujus, u tnizzlu f’sekwenza żbaljata b’mod li l-ewwel kellha titniżżel is-sostituzzjoni, imbagħad l-akkrexximent, u mhux kien attwalment seħħ.
36. Konsegwentement, qed tintalab li tiġi ordnata korrezzjoni tat-testment *unica charta* f’dan is-sens. Di piu`, ġie mitlub jiġi dikjarat li r-rikorrenti huma werrieta universali bis-sostituzzjoni tad-defunt missierhom Anthony Camilleri, tal-wirt ta’ Francis Xavier Camilleri.
37. Jirriżulta, mill-banda l-oħra, illi l-intimati irrespingew il-pretensjonijiet tar-rikorrenti billi opponew għat-talbiet tar-rikorrent għaliex ma kien hemm l-ebda sekwenza żbaljata imniżżla fit-testment datat 6 ta’ Awissu 2001, u li dak li qed jippruvaw jagħmlu r-rikorrenti huwa li jbiddu dak miktub fit-testment. Ġie eċċepit ukoll, li r-rikorrenti, ladarba ġie nieqes missierhom Anthony Camilleri ma setgħux jirtu lin-nannu tagħhom Francis Xavier Camilleri u lin-nanna Olga Camilleri.
38. Jirriżulta, di piu`, li l-intimati ipprezentaw kontro-talba fejn sostnew u talbu li jiġi dikjarat li r-rikorrenti mhumiex l-eredi tad-defunta Olga Camilleri, konsegwentement, qed jiġi mitlub jiġi dikjarat li r-rikorrenti għandhom jirrestitwixxu dak li ħadu mill-wirt ta’ Olga Camilleri, u ġie mitlub ukoll li titħassar id-dikjarazzjoni fuq id-dikjarazzjoni *causa mortis* tat-3 ta’ Ottubru 2013.
39. Fir-risposta tagħhom għall-kontro-talba r-rikorrenti sostnew preliminarjament li t-talbiet jittrattaw il-wirt ta’ Francis Xavier Camilleri, u l-intimati rikonvenzjonanti għamlu talba għar-restituzzjoni tal-wirt ta’ persuna oħra, li hija Olga Camilleri, għalhekk dan ma jissodisfax ir-rekwiziti tal-artikolu 396 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta’ Malta. Inoltre`, ġie sostnut li l-wirt ta’ Olga Camilleri hie aċċettat wara li hiet ippubblikata d-dikjarazzjoni *causa mortis* fit-3 ta’ Ottubru 2013, wara li saret diviżjoni volontarja tal-imsemmi wirt. Ġie sostnut ukoll, li kienu dehru l-partijiet kif ukoll Francis Xavier Camilleri, ir-raġel tad-defunta Olga Camilleri fejn ġie maqbul li r-rikorrenti kellhom jirtu in sostituzzjoni ta’ missierhom Anthony Camilleri, u fis-16 ta’ Frar 2019, kienu dehru wkoll bħala vendituri fuq kuntratt ta’ bejgħ ta’ proprjeta` li wirtu in sostituzzjoni ta’ missierhom. Inoltre`, ġie eċċepit ukoll, li Olga Camilleri, u żewġha Francis Xavier Camilleri kellhom relazzjoni eċċellenti ma’ binhon Anthony Camilleri u man-neputijiet, ir-rikorrenti rikonvenzjonati. Di piu`, dak li qed jintalab fil-kontro-talba hija diżeridazzjoni, li minn imkien ma tirriżulta fit-testment *unica charta* mertu ta’ dan il-każ. Ġie sostnut ukoll, fir-risposta għall-kontro-talba li dak li seħħ kien biss frott ta’ lapsus legali. Fl-aħħarnett, ġie sostnut, li dak mitlub fil-kontro-talba, jammontaw għal attakk tal-aċċettazzjoni tagħhom tal-wirt mingħajr ebda raġuni valida.

Konsiderazzjonijiet – It-talbiet u l-Artikolu 5 tat-testment *unica charta* tas-6 ta’ Awissu 2001.

40. Ir-rikorrenti permezz tal-proċedura odjerna, jishqu illi dak indikat fl-Artikolu ħamsa (5) tat-testment tas-6 ta' Awissu 2001, Dok MC1 fol 6, ma jirriflettix l-intenzjoni tad-decujus, b'hekk qed jintalab li issir korrezzjoni tal-kliem f'dak l-istess artikolu ħamsa (5) tat-testment.
41. Għalhekk, il-pern tal-kwistjoni odjerna, hija prinċipalment ibbażata fuq dan l-Artikolu ħamsa (5) tat-testment *unica carta* ta' Olga Camilleri u ta' Francis Xavier Camilleri, u l-kontestazzjoni bejn il-partijiet hija dwar il-kliem użat f'dan l-istess Artikolu 5 tat-testment.
42. Ir-rikorrenti sostnew fis-sottomissjonijiet, li għalkemm mhumiex jippruvaw jimpunjaw testment, qed jitolbu lill-Qorti tinterpreta il-klawsola fit-testment *unica carta* tal-konjuġi Olga u Francis Xavier Camilleri redatt min-Nutar Herbert Cassar ta' tas-6 ta' Awissu 2001. Ir-rikorrenti jissottomettu li l-kwistjoni prinċipali f'dan il-każ tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-klawsola ħamsa (5) tal-imsemmi testment, fid-dawl tax-xhieda mogħtija mill-istess Nutar Herbert Cassar fl-atti ta' dan il-każ.
43. Mil-banda l-oħra, l-intimati opponew għat-talbiet tar-rikorrenti, u sostnew li ma kien hemm l-ebda sekwenza żbaljata tal-kliem imniżżla f'dak l-artikolu ħamsa (5) tat-testment tas-6 ta' Awissu 2001, fl-atti tan-Nutar Herbert Cassar,
44. Dwar dan il-punt, l-intimati irreferew fis-sottomissjonijiet tagħhom, għall-artikoli 683 u 692 tal-Kodiċi Ċivili. Inoltre, irreferew ukoll, b'mod dettaljat għall-każistika ġenerali, li tenunċja regoli dwar disposizzjonijiet testamentarji. Fost il-kawzi ċitati, hemm il-każ **Dr Paolo Vincenzo Caruana et vs Maria Antonia Portanier** deċiża fis-7 ta' Jannar 1884 u l-Appell deċiż fit-18 ta' Jannar 1885. F'dan il-każ jingħad, li fejn il-kliem ta' disposizzjoni testamentarja ma toffrix ambigwita, mhuwiex leċitu li jiġi mibdul is-sens ċar tagħhom. Saret ukoll referenza għall-ġurisprudenza ampja fosthom, il-kawzi **Zammit Tabona pro et noe vs Cremona et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fl-1 ta' Ġunju 2007, **Alden et vs Pace**, Prim' Awla deċiża fis-27 ta' Ġunju 2003, **Gera De Petri Bonici Axiq vs Testaferrata Moroni Viani et** deċiża mill-Prim' Awla fid-19 ta' Diċembru 2012, fejn ingħad li hija norma prinċipali fit-testment illi wieħed għandu jirrikorri għal interpretazzjoni litterali.
45. Ġie sottomess ukoll, li f'dan l-istess każ suċitat **Zammit Tabona pro et noe vs Cremona et**, fejn ġie ritenut li meta r-rieda tat-testatur hija miktuba, wieħed għandu ifittixha fil-kliem stess u mhux jimmaġinaha jew joħloqha, u għalhekk ma għandhiex issir indaġini dwar kif l-aħjar kellha tinkiteb, iżda tillimita l-eżami għar-rieda espressa.
46. Il-Qorti, madanakollu, tqis illi, in vista tal-fatispeċje tal-każ u tax-xhieda mogħtija, ikun opportun illi wieħed jifhem il-ħsieb wara t-testment li sar. Hawnhekk, huwa sinjifikanti ix-xhieda tan-Nutar Herbert Cassar, li kien in-Nutar illi rrediġa l-ftehim u li għalhekk jiftakar il-fatt tal-każ fejn jgħid, li għalkemm ma jiftakarx in-nies meta irrediġa t-testment iżda:

“L-intenzjoni dejjem hi li l-ewwel huwa s-substitution imbagħad l-accretion skont ir-regoli t'hawn....meta ma hemmx testment.”

Meta mistoqsi mill-Qorti, x'riedu jgħidu t-testaturi fil-każ odjern, in-nutar irrisponda hekk:

“L-intenzjoni dejjem kienet li l-ewwel ikun hemm is-substitution u mbagħad l-accretion.”

47. Fi kliemu in-Nutar kien preċiż, jidher li l-intenzjoni tkun li l-ewwel jitniżżel substitution imbagħad accretion. Fit-testment redatt minnu fil-vertenza odjerna sar il-kuntrarju, l-ewwel tniżżel ‘l-accretion’ u fl-aħħar ‘substitution’. Jiġi osservat ukoll, li in sostenn għal dan, in-Nutar esebixxa diversi testmenti redatti minnu u minn nutara oħra, li jiktbu din il-klawsola bl-istess mod. Inoltre`, in-Nutar ikkonferma wkoll fix-xhieda tiegħu li l-kalwsola ħamsa (5) tal-imsemmi testment giet redatta u miktuba minnu. Dan qed jingħad, għaliex in-Nutar fix-xhieda tiegħu, insista u irrepeta li din hija l-mod kif kienu jiktbu in-nutara, għalhekk, huwa evidenti, u ma joħroġ imkien mix-xhieda tan-nutar, li kienet ir-rieda tad-decujus, li jeskludi lil xi ħadd mill-eredi tagħhom. Għalhekk, jiġi dedott, li sar żball da parti tan-Nutar Herbert Cassar.
48. Meta referut għall-ewwel testment li kien sar minn Olga Camilleri u Francis Xavier Camilleri Dok MP1 tat-2 ta’ Frar 1985 fl-atti tan-Nutar George Cassar esebit fol 237 *et sequitur*, in-nutar Herbert Cassar xehed li f’dak it-testment li ma kienx sar minnu, kien hemm biss ‘substitution’ u ma sarx ‘accretion’. In-Nutar semma’ li hemm każ simili ieħor għal dan odjern, fejn it-testment gie redatt minn Nutar ieħor fejn tniżżel ‘accretion qabel substitution’, u hemm każ il-Qorti dwaru wkoll. Meta mistoqsi irċevieux xi ittra ufficjali, protest jew ittri legali da parti tar-rikorrenti, huwa qal li ma rċieva xejn.
49. Wara eżami akkurat tal-provi in atti u tar-rizultanzi fattwali, u wara analizi tax-xhieda tan-Nutar Herbert Cassar, jidher li dak mitlub fil-ħames artikolu tat-testment *unica charta* tas-6 ta’ Awissu 2001, inkiteb konsegwenza ta’ lapsus legali, għaliex tniżżel accretion qabel substitution fis-sekwenza ta’ kif inkiteb il-kliem fl-artikolu ħamsa (5) tat-testment.
50. Di piu`, iċ-ċirkostanzi fattwali tal-każ u mill-provi u xhieda prodotti, jidher evidentement, li iċ-ċirkostanza ta’ bejn il-familjari, jindikaw b’mod manifestament ċar, li ma kien hemm l-ebda kunflitt familjari. Anzi, kien hemm relazzjonijiet tajbin ħafna mad-defunti Olga Camilleri u Francis Xavier Camilleri, u ma binhom Anthony Camilleri, illum defunt, u kif ukoll man-neputijiet, ossija ulied Anthony Camilleri, l-istess rikorrenti fil-każ odjern.
51. Jirrizulta mill-provi li omm Anthony Camilleri, ossija Olga Camilleri, kienet ħadet ferm bi kbira it-telfa ta’ binha, tant illi mietet ftit wara.
52. Kif tajjeb sottomess mill-istess rikorrenti rikonvenzjonati, anke wara l-mewt ta’ Anthony Camilleri, ossija missier ir-rikorrenti, ma kienx hemm ombra ta’ kunflitt jew inkwiet, u li kien jidher evidenti li ulied Anthony Camilleri kienu ser jidhlu fiż-żarbn tiegħu sabiex tinqasam l-eredita` ta’ Olga Camilleri u Francis Xavier Camilleri. Dan huwa evidenti u implikat billi l-istess intimati rikonvenzjonati, iffirraw id-

dikjarazzjoni *causa mortis* u qasmu l-wirt ta' Olga Camilleri, mart Francis Xavier Camilleri.

53. Inoltre, huwa sinjifikanti ħafna dak li kkonferma fix-xhieda tiegħu Peter Camilleri, meta sostna li r-relazzjoni bejn il-ġenituri tiegħu Francis Xavier Camilleri u Olga Camilleri mal-ulied u man-neputijiet kienet relazzjoni tajba ħafna. Fil-fatt, hu jgħid hekk:

“It was a great relationship.....There were never any problems.”

54. Jirriżulta wkoll mill-provi u mix-xhieda fl-atti tal-każ, li mart id-defunt Anthony Camilleri, Rosemarie kienet baqgħet b'relazzjoni tajba mal-familja ta' żewġha tant li baqgħu jagħtu rigali lil xulxin fil-Milied. Dan kollu juri l-ambjent familjari seren u tajjeb li kien jeżisti bejniethom.
55. Din il-Qorti hija tal-fehma, li kieku għall-grazzja tal-argument, kien hemm xi kunflitt familjari, dan ċertament kien joħroġ u jirriżulta mill-provi waqt il-mori ta' dan il-każ.
56. Għalhekk, in vista tal-fatti u ċ-ċirkostanzi, huwa aktar propens, li l-kliem fil-klawsola 5 tat-testment *unica charta* jiġi korrett kif mitlub mir-rikorrenti b'mod li l-ewwel tissemma' s-sostituzzjoni, imbagħad l-akkrexximent. Għalhekk għandu jiġi miktub hekk, *del resto* kif mitlub fit-tielet talba, li l-klawsola ħamsa (5) tat-testment tas-6 ta' Awissu 2001 tinbidel u tiġi taqra:

“Without prejudice to the foregoing articles the testators nominate and appoint as the sole and universal heirs of all their property, present and future, movable and immovable, in Malta or abroad, the four children namely: Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri, in equal parts between them, with the substitution of their respective spouse and children, and with the right of accretion.”

57. In vista tas-suespost, din il-Qorti tiċċad l-eċċezzjonijiet kollha tal-intimati, u ser tilqa' t-talbiet tar-rikorrent.

II-kontro-talba

58. L-intimati rikonvenzjonanti, fil-kontro-talba, talbu li jiġi dikjarat li r-rikorrenti Stephen Anthony Camilleri u Michelle Vella mhumiex l-eredi tad-defunta Olga Camilleri. Konsegwentement, ġie mitlub, li l-imsemmija rikorrenti jirrestitwixxu dak li ħadu mill-wirt ta' Olga Camilleri, u ġie mitlub ukoll li tiġi tiffessar id-dikjarazzjoni magħmula fid-dikjarazzjoni *causa mortis* tat-3 ta' Ottubru 2013 fl-atti tan-nutar Pierre Cassar.
59. Ir-rikorrenti rikonvenzjonati, preliminarjament eċċepew li l-kawża odjerna u t-talbiet jitrattaw il-wirt ta' Francis Xavier Camilleri u mhux il-wirt ta' Olga Camilleri, b'hekk it-talbiet tal-kontro-talba ma jissodisfawx ir-rekwiżiti tal-artikolu 396 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

60. Jirrizulta, li fil-każ in eżami, li l-kwistjoni kollha bejn il-partijiet qamet wara l-mewt ta' Francis Xavier Camilleri, meta ir-rikorrenti diġa' kienu wirtu lil Olga Camilleri. Fil-fatt, it-talbiet kif dedotti huma diretti lejn il-wirt ta' Francis Xavier Camilleri u mhux għall-wirt ta' Olga Camilleri. Izda, jirrizulta li t-testment tal-konjuġi defunti Olga u Francis Xavier Camilleri kien testment *unica charta* datat 6 ta' Awissu 2001. Għalhekk, il-kwistjoni fil-vertenza odjerna titratta l-istess testment *unica charta* tan-nanniet, illum defunti, tar-rikorrenti rikonvenzjonati.
61. Għaldaqstant, preliminarjament, ma jistax jingħad li t-talbiet fil-kontro-talba ma jissodisfawx ir-reqwiziti tal-artikolu 396 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta.
62. Konsegwentement, tiċhad it-tieni eċċezzjoni preliminari tar-rikorrenti rikonvenzjonati għall-kontro-talba.
63. Ikkunsidrati l-eċċezzjonijiet fil-mertu tar-rikorrenti rikonvenzjonati, jibda biex jingħad, li dak mitlub fil-kontro-talba huwa ekwivalenti għal diseridazzjoni tar-rikorrenti mill-wirt ta' Francis Xavier Camilleri. Minn qari akkurat tat-testment, u minn eżami tal-provi fl-atti tal-każ, imkien ma jirrizulta li id-diseridazzjoni kienet l-intenzjoni tad-decujus. Inoltre`, minn imkien fit-testment *unica charta* tal-konjuġi Camilleri ma jidher li xtaqu jhallu barra mill-wirt lir-rikorrenti.
64. Di piu`, kif sewwa eċċepit fit-tmien eċċezzjoni għall-kontro-talba, dak mitlub li rikonvenzjonati jiġu mnehhija mill-wirt li għadda fil-pussess tagħhom, u li mhumiex werrieta tad-defunta Olga Camilleri, dawn it-talbiet jammontaw għal attakk tal-aċċettazzjoni tagħhom stess tal-imsemmi wirt kif inhu sal-lum, u dan mingħajr ma qed tingħata raġuni valida dwar dan.
65. Din il-Qorti tmur oltre` fir-raġunament, u tirrileva, li dak mitlub fil-kontro-talba, mhux biss ma nġhatax raġuni valida, iżda ma ġiex sostanzjat bil-provi.
66. Hawnhekk, din il-Qorti ser terġa' tisset mill-provi ir-riżultanzi, li kienu jirriflettu l-ambjent familjari tal-familja Camilleri. Rosemarie Camilleri, il-mara tad-defunt Anthony Camilleri xehdet li żewġha miet ta' 64 sena qabel il-ġenituri tiegħu Olga u Francis Xavier Camilleri, Olga Camilleri kienet hadet bi kbira ferm il-mewt ta' binha Anthony Camilleri, u sussegwentement f'it wara mietet hi.
67. Jirrizulta wkoll, li Rosemarie baqgħet b'relazzjoni tajba hafna mal-familjari ta' żewġha tant li baqgħu jagħtu lil xulxin rigali kull Milied. Di piu`, ir-rikorrenti rikonvenzjonati, li jiġu in-neputijiet ta' Olga u Francis Xavier Camilleri kellhom relazzjoni eċċellenti tant li Stephen u Francis Xavier kienu dejjem imorru l-festa ta' Santa Marija H'Attard flimkien u dan ġie kkonfermat minn diversi xhieda.
68. Kif diġa' ribadit, din hija xhieda tan-nuqqas ta' kunflitt u tar-relazzjonijiet familjari tajbin li kienu jeżistu. Huwa proprju għalhekk, li wieħed ma jistax jislet l-ebda raġunijiet, u motivi mill-kumpless tal-provi, għal xi forma ta' diseridazzjoni. Għalhekk, ma

- jirriżultax, li kien hemm intenzjoni da parti tad-decujus li jeskludu lil binhom Anthony Camilleri illum defunt u /jew lil uliedu mill-wirt tagħhom.
69. Għaldaqstant, din il-Qorti hija tal-fehma, li dak mitlub fil-kontro-talba mhuwiex bl-ebda mod konfortat bi provi in sostenn għal dak mitlub. Kuntrarjament għal dak mitlub, jirriżulta l-ambjent seren ta' familja magħquda mingħajr ebda kunflitti.
70. Għalhekk, fiċ-ċirkostanzi, din il-Qorti tilqa' l-ewwel, it-tielet, ir-raba', il-ħames, is-sitt u t-tmien eċċezzjonijiet għall-kontro-talba.
71. Mis-suespost, u kif diġa ribadit, u mix-xhieda tan-Nutar jidher evidentement, li dak indikat fil-ħames artikolu tal-imsemmi testment, gie indikat hekk mhux bil-volonta` espressa tad-decujus, iżda għall-fatt, kif inkitbet dak il-ħin min-Nutar Herbert Cassar. tant huwa hekk, li jirriżulta mill-provi, li anke uħud mill-intimati rikonvenzjonati stess skantaw meta saru jafu li l-interpretazzjoni ta' kif tniżżlet is-sekwenza fl-imsemmi artikolu, fejn tniżżel l-akkrexximent qabel is-sostituzzjoni, wasal lin-neputijet ma jirtux lin-nanniet. Tant huwa hekk, li dan gie rivelat biss, meta l-eredi kienu marru għand in-nutar Vanessa Grech li interpretat il-kalwsola b'dan il-mod. Sinjifikanti wkoll, hija x-xhieda ta' Philip Camilleri, meta sostna li wara l-mewt ta' ommu Olga, missieru Francis Xavier kien tah istruzzjonijiet biex jidderiġi l-*causa mortis* ta' ommu, u spjega li huwa kien mar għand in-nutar Pierre Cassar u ħalla kollox f'idejh għaliex ma kienx jifhem f'dawn l-affarijiet. Dan kollox juri li kollox sar bl-intenzjoni li l-ulied kollha tad-defunti konjuġi Camilleri jkunu eredi.
72. Ikkunsidrat dan, il-Qorti tosserva li dan kien żball da parti tan-nutar anke għaliex meta wieħed jikkunsidra dak li qed jiġi interpretat, hawnhekk si tratta tal-kliem '*bl-akkrexximent u jew is-sostituzzjoni*'.
73. Kif tajjeb sottomess mir-rikorrenti rikonvenzjonati fis-sottomissjonijiet tagħhom, huwa inkonċepibbli li kienu t-testaturi li riedu li jinkiteb l-ewwel l-akkrexximent u mhux is-sostituzzjoni. Dan jagħmel sens aktar u aktar, meta in-Nutar fiġ-*xhieda tiegħu* afferma li hekk kien jikteb u li anke esebixxa numru ta' testmenti oħra f'dan ir-rigward.
74. Konsegwentement, ladarba jidher ċar, li kien lapsus legali fis-sekwenza tal-kitba, tilqa' is-seba' eċċezzjoni tal-intimati rikonvenzjonati, u tgħaddi biex tiċhad it-talbiet kollha tal-kontro-talba fl-intier tagħhom.

Konkluzjoni

Il-Qorti;

Wara illi rat l-atti kollha proċesswali kollha u l-provi kollha prodotti pprezentati quddiemha;

Tgħaddi biex taqta' u tiddeċiedi l-vertenza odjerna billi:

Dwar it-Talba Konvenzjonali

Tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-intimati u għalhekk:

Tilqa' t-talbiet tar-rikorrenti kif ġej:

Tiddikjara li l-kliem “*with the right of accretion and with the substitution of their respective spouse and children*” fil-ħames klawwola tat-testament *unica charta* tat-testaturi Francis Xavier Camilleri, u Olga Camilleri nee Mifsud, ippublikat fl-atti Nutar Herbert Cassar fis-6 ta' Awissu 2001 ma jirriflettix l-intenzjoni tad-deċjuż, u tniżżlu fis-sekwenza żbaljata b'tali mod li l-ewwel kellha titniżżel is-sostituzzjoni u mbagħad l-akkrexximent.

Tiddikjara li r-rikorrenti huma l-werrieta universali bis-sostituzzjoni ta' missierhom il-mejjet Anthony Camilleri, tal-wirt ta' Francis Xavier Camilleri.

Tordna l-korrezzjoni ippublikata fl-atti Nutar Herbert Cassar fis-6 ta' Awissu 2001 fis-sens li l-klawwola numru ħamsa (5) tigi taqra “*Without prejudice to the foregoing articles the testators nominate and appoint as the sole and universal heirs of all their property, present and future, movable and immovable, in Malta or abroad, their four children namely: Philip, Anthony, Peter Paul and Maria wife of Francis Xavier Pisani, brothers and sister Camilleri, in equal parts between them, with the substitution of their respective spouse and children, and with the right of accretion.*”, **liema korrezzjoni għandha ssir min-Nutar Herbert Cassar, fejn huwa għandu jerfa' l-ispejjeż kollha in konnessjoni ma' tali pubblikazzjoni.**

Dwar it-talba Rikonvenzjonali

Tiċhad it-tieni eċċezzjoni preliminari għat-talbiet rikonvenzjonali.

Tilqa' r-rimanenti eċċezzjonijiet fil-mertu għat-talbiet rikonvenzjonali, u għalhekk,

Tiċhad it-talbiet rikonvenzjonali kollha għar-raġunijiet spjegati.

L-ispejjeż għall-proċedura odjerna, minħabba l-fatti u ċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, fejn jirrigwarda t-talba konvenzjonali, dawna għandhom ikunu nofs a kariku tal-intimati u nofs a kariku tar-rikorrenti, filwaqt illi għar-rigward għat-talba rikonvenzjonali, l-ispejjeż għandhom ikunu kollha a kariku ta' l-intimati.

Francesco Depasquale LL.D. LL.M. (IMLI)

Imħallef

Rita Sciberras

Deputat Registratur